

PRINS WILLEM V,
die in 1795 in een visscherspink naar Engeland is
overgestoken.

PANORAMA

GEILLUSTREERD WEEKBLAD

o o
o o

BUREAUX VOOR REDACTIE EN ADMINISTRATIE:
DOEZASTRAAT 1 LEIDEN TELEFOON No. 1
PRIJS PER NUMMER 10 CENT - BELGIË 20 CENTIEMEN

PRINSES FREDERIKA SOPHIA WILHELMINA
VAN PRUISEN,
die met haar gemaal naar Engeland is overgestoken

ONAFHANKELIJKHEID

DOOR PROF. DR. P. J. BLOK.

DE herdenking van het herstel onzer onafhankelijkheid vóór 100 jaren doet de verplichting ontstaan om te zorgen, dat wij haar niet weder opnieuw verliezen. Zoo lang onze geschiedenis als die van een vrijen staat beschouwd kan worden, d.i. sedert den vrede van Munster dus, toen die staat als zoodanig erkend werd door zijn vroegeren heerscher, den Koning van Spanje, en feitelijk ook door den opperheer van het Duitsche Rijk, waartoe zijne verschillende deelen in de Middeleeuwen behoord hadden, zoo lang heeft de Nederlander zich verheugd in een eigen regeering, die het zich tot plicht rekende hem te regeeren volgens voorvaderlijke gewoonten en instellingen, hoe dan ook. Geen naburige of verafliggende staat heeft zich in den tijd der oude Republiek der Vereenigde Nederlanden ooit mogen beroemen dien staat aan zijn heerschappij te hebben onderworpen; zelfs de machtige Zonnekoning, Lodewijk XIV zelf, heeft zijn aanval in 1672, hoewel hij onzen staat op den rand van den ondergang bracht, tenslotte niet zien slagen. Dit werd alleen in 1795 mogelijk, toen inwendige verdeeldheid naar aanleiding van bedorven bestuurstoestanden, toen roekeloze verwaarloozing van de strijdkrachten den vijand vrij spel gaven binnen onze grenzen. Nog 15 jaren

lang bestond de Nederlandsche staat voort onder allerlei vormen maar in slechts schijnbare onafhankelijkheid: binnenslands had hij in die periode zoo goed als buitenslands te buigen voor den wil van de leiders der Fransche Republiek, later voor dien van den machtigen Keizer, die de wereld omspannende denkbeelden van zijn adelaarsgeest dicht bij de verwezenlijking meende gebracht te hebben.

Ofschoon wij feitelijk reeds 15 jaren lang onze onafhankelijkheid hadden prijs gegeven en hadden te luisteren naar de wenken uit Parijs op straffe van ook den schijn der vrijheid te verliezen, was de Bataafsche Republiek, was het koninkrijk Holland toch nog in het bezit van die schijnbare vrijheid gebleven. Noch Pieter Paulus echter, noch Pieter Vreede, noch het Staatsbewind, noch Schimmelpenninck, noch koning Lodewijk zelf konden zich een oogenblik ontveinzen, dat het niet meer dan schijn was. En toen de laatste bliken gaf, dat hij ook het wezen wilde, vernietigde het machtwoord van 10 Juli 1810 ook den schijn en beroofde ons land ook in theorie van de zelfstandigheid.

Wat wij toen hebben geleden dient duidelijk en helder in onze herinnering te blijven. Onze wetten, onze gebruiken, onze taal, onze instel-

lingen werden vernietigd of met vernietiging bedreigd. Gelukkig voor ons heeft die vernedering slechts drie en een half jaar geduurd en hebben wij ten slotte aan de vreemde overheersching meer te danken dan te verwijten, omdat zij een einde heeft gemaakt aan veel wat verouderd was, omdat zij de ontwikkeling van de oude Republiek tot een modernen staat heeft voorbereid. Maar onze vaders hebben in die drie jaren, eigenlijk in die 18 jaren ondervonden wat het zeggen wil als volk niet meer de beslissing over het eigen belang, de eigen toekomst, het eigen lot in handen te hebben.

Wat zij hebben geleden moge ons een waarschuwing zijn voor de toekomst om te zorgen, dat onze partijschappen, die den Nederlander als het ware in het bloed zitten, niet al te zeer ons gevoel van gezamenlijk Nederlandschap verzwakken; om te zorgen ook, dat wij tegenover iederen vreemden staat ons kruut droog houden, onze landsverdediging niet verwaarloozen. Men kan ons overwinnen, natuurlijk; een klein volk van enkele millioenen kan door een van vele millioenen worden overheerd. Maar die vreemde overheersching mag niet worden uitgelokt door eigen schuld, door tweedracht en door verwaarloozing van weerkracht.

HET VERTREK VAN WILLEM V UIT HOLLAND OP 17 JANUARI 1795.

(NAAR EEN TEEKENING VAN J. LANGENDIJK & C. MEYER).